

brode wil' verrichtte hij ander onderzoek en dat resulteerde in een tiental publicaties, waaronder maar liefst twee proefschriften. Op 15 juni 1988 promoveerde Van Belzen eerst aan de Rijksuniversiteit Utrecht in de sociale wetenschappen op een proefschrift dat net als de hier besproken studie gewijd was aan Rümkes werk, in het bijzonder diens streven naar integratie in de psychiatrie en de geestelijke gezondheidszorg. Ruim een jaar later volgde een promotie in de letteren aan de Vrije Universiteit van Amsterdam, nu op een studie naar de geschiedenis van de gereformeerde psychiatrie in de periode 1880-1940. Dat was een ander onderwerp waarvoor de uit een gereformeerd nest afkomstige psycholoog en filosoof Van Belzen – hij sloot beide doctoraalstudies cum laude af – zich interesseerde en waarover hij eveneens al enkele (kortere) publicaties het licht had zien doen.

Ook bij de hier besproken uitgave gaat het in feite om een proefschrift. Het boek is een bewerking, of beter gezegd, een inkorting van een dissertatie die de auteur in 1990 verdedigde aan het Hoger Instituut voor Wijsbegeerte te Leuven. Een derde promotie dus, deze keer in de filosofie. Zoals gezegd gaat het bij deze studie om een thema dat Van Belzen bij alles wat hij al over en naar aanleiding van het werk van Rümke schreef, tot nu toe had laten liggen, nl. de achtergronden van *Karakter en aanleg*. Met dit boek dat in 1939 verscheen, vestigde H.C. Rümke (1893-1967), sinds 1936 hoogleraar psychiatrie aan de Rijksuniversiteit Utrecht, zijn faam als godsdienstpsycholoog. Het boek was bedoeld – althans zo werd het over het algemeen opgevat – als tegenhanger van Freuds godsdienstkritiek, waarin religie als een vorm van neurose werd beschouwd. Rümke draaide deze stelling om en stelde, dat religiositeit tot de gezonde menselijke ontwikkeling behoort en dat juist 'ongeloof' een ontwikkelingsstoornis is. Rümkes boek mocht zich in een warm onthaal verheugen, uiteraard speciaal in kerkelijke kring. Met name daar was in de eerste decennia van deze eeuw de psychologie van Freud zeer verdacht, vandaar dat deze 'weerlegging van het Freudsche systeem'- en de bevestiging van het eigen religieus gelijk – met vreugde werd begroet. Dat laatste overigens niet alleen in kerkelijke kring: het boek behoort nog altijd tot de belangrijkste publicaties in de Nederlandse godsdienstpsychologie en wordt tot op de dag van vandaag in binnen- en buitenlandse literatuur aangehaald. In 1985 verscheen de tiende, ongewijzigde druk.

Met zijn onderzoek naar de achtergronden van deze 'bestseller' beoogt Van Belzen een bijdrage te leveren aan de in de laatste jaren heroplevende discussie over de grondslagen van de godsdienstpsychologie. Er bestaat geen eenstemmigheid over de vraag wat het onderzoeksobject van deze discipline zou